

Platons levned 427-348 f.Kr.

Platon blev født i en fornem attisk familie, faderen hed Aristom og moderen Periktione. Moderen nedstammede fra den store lovgiver Solon. Platon havde to brødre, Adeimantos og Glaukon, samt en søster ved navn Potone.

Som ung færdedes Platon i kredsen omkring Sokrates. I 404-403 oplevede han ulovlighederne

under de 30 tyranner (en morbroder Kritias var den ledende blandt tyrannerne). Men også demokratiet, der blev genindført allerede i 403 f.Kr., forekom ham problematisk, for det var netop en demokratiske folkedomstol, der dømte hans ven Sokrates til døden i 399 f.Kr.

Platons rejser 399-390 f.Kr.

Efter Sokrates's henrettelse forlod Platon Athen og besøgte bl.a. Ægypten og Syditalien. I Ægypten hørte han sagnet om det forsvundne lykkelige Atlantis, i Syditalien mødte han pythagoræerne.

Under sit første ophold i Syrakus på Sicilien blev han ven med Dion, der var svoger til den begavede Dionysios, der siden blev tyrann under

navnet Dionysios den Yngre. Sammen med Dion drøftede Platon muligheden for at realisere det ideale samfund. Da Dionysios blev tyrann i Syrakus i 367 f.Kr., rejste Platon på Dions opfordring tilbage til Syrakus, men hans ankomst var ikke velkommen. Platon vendte derfor hurtigt tilbage til Athen.

Akademiet 387 f.Kr. - 529 e.Kr.

Allerede efter sit første ophold på Sicilien oprettede Platon Akademiet i Athen. Oprettelsen dateres til året 387 f.Kr.

Akademiet lå i en lund, der var helliget den lokale hero, Akademos. Over indgangen skulle der være skrevet "ΟΥΔΕΙΣ ΑΓΕΩΜΕΤΡΟΣ ΕΙΣΙΤΩ"¹⁾. Her forsøgte man gennem samtaler og studier at definere begreber som sandhed, retfærdighed og gud. Blandt de studerende var filosofen Aristoteles, der senere blev lærer for den unge Alexander, der senere kendes under navnet

Alexander den Store.

Akademiet bestod gennem hele oldtiden, og det blev først lukket i 529 e.Kr. af den kristne kejser Justinian.

I renæssancen åbnes nye akademier i Italien, først Ficino's Akademi i Firenze i 1462, derpå andre humanistiske akademier som Lætus', Pontanos' og Bessarions akademier samt det meget lærde akademi i Venedig, der blev oprettet af Aldus Manutius i 1501 e.Kr.

Platons værker

Sokrates's Forsvarstale (=Apologien)
En række dialoger, f.eks. Symposium (om sandkærlighed), Gorgias (om retorik/filosofi), Faidon

(om sjælens væsen), Staten (om begrebet retfærdighed) samt nogle breve, hvoraf 7 betragtes som ægte.

Symposium

Symposium er skrevet omkring 370 f.Kr. Titlen betyder "drikkelaget"; συμπόσιον er sammensat af de græske ord σύν, sammen, og πίνω, drikker.

Tid: en aften i 416 f.Kr., dagen efter De store Dionysier i marts måned;

Sted: hos den unge og smukke tragedieforfatter

Agathon, der netop havde vundet førsteprisen under De store Dionysier;

Personer: sofisten Faidros, Aristodemos, der siden refererede aftenens samtaler, rhetoren Pausanias, komedieforfatteren Aristofanes, lægen Eryximachos, Agathon selv og Sokrates. Sent på aftenen ankommer politikeren Alkibiades.²⁾

Tema: Ved festens begyndelse aftaler man, at alle skal holde en tale om "Eros". Enhver af de tilste-

deværende holder derpå sin personlige tale om Eros' væsen. Da Sokrates ligger på sidstepladsen, får han ordet tilsidst. Først da Sokrates har afsluttet sit indlæg om "Eros", ankommer Alkibiades.

Dialogen falder således i to hovedafsnit: deltagernes taler om Eros' væsen, der krones af Sokrates sublime definition af Eros som en universel stræben efter det skønne, og derpå den satyragtige skildring af Alkibiades' betagelse af Sokrates.

Πολιτεία - Staten

Undertitel: Περὶ τοῦ δίκαιου - Om det retfærdige. Dialogen Staten betragtes som et værk af den modne Platon og formodes derfor at være skrevet omkring 360 f.Kr. Platon angiver følgende rammer for dialogen:

Tid: en eftermiddag i 409 f.Kr.;

Sted: et hus i Piræus;

Personer: Kefalos, rig metoik (tilflytter) fra Syrakus, Polemarkos og Lysias, Kefalos' sønner, Glaukon og Adeimantos, Platons brødre, sofisten Thrasymakos og Sokrates;

Tema: Retfærdighed

1. bog

Tid, sted, personer præsenteres. Temaet defineres.

2. bog

Retfærdighed er blot et udtryk for svaghed. Det bevises af eventyret om Gyges's fingerring.

Samtalen går fra enkeltpersonen til staten.

Platons Utopi (u = ikke, topos = sted) kendetegnes af arbejdsdeling (evner/rette tidspunkt), nøjsomhed, fornuftig dannelse af krop og sjæl.

Staten består af 3 grupper: producerende, vogtere

og ledere.

5. bog

Kvindernes opgaver i Utopien.

Lederne har alt i fællesskab: kvinder, børn o.s.v. Eugenetiske forholdsregler (regler om børneavl).

7. bog

Lederne skal kende retfærdigheden for at kunne styre retfærdigt. Hulen i begyndelsen af 7. bog er et billede på de erkendelsesteoretiske vilkår, mennesket lever under.

8. bog

I lyset af utopien, der er beskrevet i de foregående bøger, gennemgås de 4 eksisterende statsformer:

- timo-kрати (time = ære, krati = magt);

- olig-arki (oligos = få, arki = styre);

- demo-kрати (demos = folk, krati = magt);

- tyranni (tyrannos = enehersker).

Hver af disse statsformer (makrokosmos) har sin parallel i en bestemt type menneske (mikrokosmos). Mikrokosmos og makrokosmos belyser gensidigt hinanden.

1. "Ingen adgang for folk uden indsigt i matematik."

2. Alkibiades, der levede c. 450-404 f.Kr., fik sin opdragelse hos Perikles, og en overgang færdedes han i kredsen omkring Sokrates. I 415 f.Kr. blev han valgt til at være en af de tre strateger, der skulle lede det store felttog mod Sicilien. Felttoget, der betød en genoptagelse af Den Peloponnesiske Krig, som ellers var afsluttet med Nikiasfreden i 421 f.Kr., blev en katastrofe for Athen.

Men allerede inden det store nederlag i 413 f.Kr. ved Syrakus blev Alkibiades hjemkaldt, anklaget for at have været med til at skænde de hellige hermer, gudestøtter på gadehjørnerne i Athen. Han flygtede over til fjenden, og de følgende år levede han en omtumlet tilværelse, snart hjemkaldt og snart hos en af Athens fjender, indtil han i 404 f.Kr. blev dræbt på persernes foranledning.